

Mareferensiya ya Kabukhu ka Mitsonkhano ka Moyo Wathu na Utumiki

1-7 JUNHO

**CUMA CA M’FALA LA MULUNGU | CIYAMBO
44-45**

“Zuze Adalekerera Abale Wace”

(Ciyambo 44:1, 2) Patsogolo pace iye adauza mwamuna omwe akhali nyakunyang’anira wa pa mui wace kuti: “Dzaza cakudya m’masakha ya amunawa, cakudya comwe iwo an’kwanisa kunyamula, ndipo bwezera kobiri ya ali-wentse wa iwo m’sakha mwace. ² Koma uikhe kopo yangu ya prata m’sakha mwa mng’ono pabodzi na kobiri zomwe akhafu-na kugulira cakudya.” Ndipo iye adacita ninga momwe Zuze akhadalewera.

(Ciyambo 44:33, 34) Ndaphata minyendo mbuya wangu, bvumani kuti inepano ndikha-le nyabasa wanu m’cikonta cace ndipo siyani kuti mulumbwanayu ayende pabodzi na abale wacewa. ³⁴ Kodi ningabwerere tani kuna pai wangu ndikasiya mulumbwanayu? Inepano ningakwanise lini kuwona pai wangu akubone-ra na cakucitika ninga cimweci!”

(Ciyambo 45:4, 5) Tenepo, Zuze adauza abale wacewo kuti: “Ndaphata minyendo, ndifendererani.” Ndipo iwo adamufenderera. Ndipo iye adati: “Inepano ndine Zuze, m’bale wanu omwe imwepo mudamugulisira Aedjipito. ⁵ Koma lekani kubzibva kuipa, ne kupasana mulandu thangwe rakuti mudandigulisa kwa Aedjipito; pakuti Mulungu adanditumiza patsogolo panu kuti ndipulumuse moyo wanu.

Kufufudza Cuma Cauzimu

(Ciyambo 44:13) Tenepo iwo adang’amba bzakubvala bzawo, ndipo ali-wentse wa iwo adabwezera sakha yace pa bulu acibwerera ku mzinda.

it-2 tsa. 813

Kung’amba Bzakubvala

Ni mцитidwe omwe kawiri-kawiri Adjuda kupha-tanidzambo madziko manango ya mphimpha za kumweko akhambaucita ninga cizindikiro ca ku-wawidwa komwe iwo akhabva, akauzidwa bza nkhowa ya wadzinza. Kawiri-kawiri akhambandong’amba mbali ya kutsogolo ya cakubvala, nkhombe iciwonekera; ndipo bzimwebzi bzikhathandauza lini kung’amba cakubvala centse cicisaya kubvalika pomwe.

Nkhani yakuyamba kunembedwa m’Bibliya yakulewa bza mцитidweyu, ni nkhami ya Rubeni mwana wakuyamba wa Djakobo. Pomwe iye alibe kugumana Zuze ku mcera omwe Zuzeyo akhadathusidwa, Rubeni adang’amba bzakubvala bzace aciti: “Mwana ule kulibe, kodi ndin’cita ciyani ine tsapano?” Ninga mwana wakuyamba, Rubeni ndiye omwe akhana udindo bwakunyang’anira m’bale wace mng’onoyo. Djakobo pai wace, pomwe adauzidwa bza kusayika kwa mwana waceyo, adang’ambambo bzakubvala bzace acibvala magundiri ninga cizindikiro ca kuwawidwa kwace (Ciy 37:29, 30, 34), ndipo abale wace wa Zuze ku Edjipito adalatiza kuwawidwa kwawo mwa kung’amba bzakubvala bzawo pomwe Benjamini adawonedwa ninga mbava.—Ciy 44:13.

(Ciyambo 45:5-8) Koma lekani kubzibva kuipa, ne kupasana mulandu thangwe rakuti mudandigulisa kwa Aedjipito; pakuti Mulungu adanditumiza patsogolo panu kuti ndipulumuse moyo wanu. ⁶ Lino, ni gole laciwiri la njala m’dziko muno, ndipo pakana magole maxanu yomwe wanthu anilima lini ne kubvuna. ⁷ Tsono Mulungu adanditumiza patsogolo panu, kuti pakhale anyakusala pa dziko la pantsi, nakuti imwepo musungidwe na moyo mwa cipulumuso cikulu. ⁸ Tenepo, ndimwepo lini omwe mudanditumiza kuno, koma

ni Mulungu wacadidi kuti adzandiikhe kukhala mulangizi wa Farawo, mbuya wa nyumba yace yentse na nyakunyang'anira wa dziko lentse la Edjipito.

8-14 JUNHO

CUMA CA M'FALA LA MULUNGU | CIYAMBO 46-47

“Wanthu Adagumana Cakudya pa Nthawe ya Njala”

(Ciyambo 47:13) Tenepo m'dzikomo mukhalibe cakudya, thangwe rakuti njala ikhadakula kwene-kwene, ndipo m'dziko la Edjipito na la Kanani mukhalibiretu na cinthuco, thangwe ra njalayo.

w87 1/5 tsa. 15 ndi. 2

Kugumana Cakudya pa Nthawe ya Njala

Magole manomwe ya cakudya yadamala, ndipo njala idayamba ninga momwe Yahova akhadaleweratu; idayamba njala, sikuti m'dziko la Edjipito mokha 'koma ikhadafikambo pa dziko lentse lapantsi.' Pomwe wanthu wa m'dzikolo adayamba kulirira Farawo kuti awapase cakudya, Farawo adawauza kuti: 'Ndokoni kuna Zuze, ndipo bzomwe iye ankuuzani kuti mucite, citani bzi-mwebzo.' Zuze adagulisira Aedjipitowo cakudya mpaka kobiri zawo kumala. Tenepo wanthuwo adayamba kumbapereka bzifuwo bzawo. Pakumalizira pace mbumbayo idabwera kuna Zuze icilewa kuti: 'Tiguleni pabodzi na dziko lathu mwa kutipasa cakudya ndipo ifepano pabodzi na minda yathuyo tin'dzakhala anyabasa wa Farawo.' Tenepo Zuze adagula dziko lentse la Edjipito kuti likhale la Farawo.—Ciyambo 41:53-57; 47:13-20.

(Ciyambo 47:16) Tenepo Zuze adati: “Penu kobiri zanu zamala, bweresani kuno bzifuwo bzanu kuti ticinjane ndipo inepano ninkupasani cakudya.”

(Ciyambo 47:19, 20) Kodi tiferenyi pamaso panu, ndipo minda yathu ikhalirenyi yakusa-

ya kulimiwa? Tiguleni pabodzi na dziko lathu mwa kutipasa cakudya ndipo ifepano pabodzi na minda yathuyo tin'dzakhala anyabasa wa Farawo. Tipaseni mbeu kuti tileke kufa na kuti minda yathu ireke kukhala yakusaya kulimiwa.” ²⁰ Tenepo Zuze adagula dziko lentse la Edjipito kuti likhale la Farawo. Aedjipito wentse adagulisa minda yawo thangwe rakuti njala ikhadakula m'dzikomo ndipo dziko lentse la Aedjipito lidakhala la Farawo.

(Ciyambo 47:23-25) Tenepo Zuze adauza wanthuwo kuti: “Onani, inepano ndakugulani pabodzi na minda yanu, kuti mukhale wa Farawo. Mbeu iyi, ndokoni mukabzale m'mindamu. ²⁴ Mukadzamala kubvuna, mudzapereke magawo maxanu kwa Farawo, koma magawo manai yan'dzakhala yanu, kuti yadzakhale mbeu na cakudya kwa imwepo pabodzi na wana wanu, na ca wentse wa pamui panu.” ²⁵ Tenepo iwo adalewa kuti: “Imwepo mwatipulumusa. Tenepo tidekereni mtima, ndipo ifepano tin'dzakhala anyabasa wa Farawo.”

Kufufudza Cuma Cauzimu

(Ciyambo 46:4) Inepano niniyenda nawe pabodzi ku Edjipito, ndipo nin'dzakubwezeresa pomwe kuno. Zuze ndiye omwe an'dzafunga maso yako ukadzafa.”

it-1 tsa. 220 ndi. 1

Bzizolowezi, Kaimidwe na Kaphatisidwe Basa ka Manja na Minyendo

Kusanzika manja m'maso mwa munthu waku-fa. Pomwe Yahova adauza Djakobo kuti: ‘Zuze an'dzasanzika manja yace m'maso mwako’ (Ciy 46:4), akhafuna kulewa kuti Zuzeyo ndiye omwe angadadzafunga maso ya Djakoboyo pakufa kwace, bzomwe mwa cizolowezi bzikhambacidwa na mwana wakuyamba kubadwa. Bzikuwoneka kuti Yahova akhalatiza Djakobo kuti udindo bwa mwana wakuyamba kubadwa bungadaperekedwa kwa Zuze.—1Nkha 5:2.

(Ciyambo 46:26, 27) Mbadwe zentse za Djakobo zomwe zidayenda naye ku Edjipito kupambula akazi wa wana wace, zikhalipo 66.²⁷ Wana wa Zuze omwe adabadwira ku Edjipito akhali awiri. Wanthu wentse wa pamui pa Djakobo omwe adayenda ku Edjipito akhalipo 70.

Nfundo yakuthumizira mu *nwtsty* pa Mab 7:14

Wentse pabodzi akhalipo 75: Bzikuwoneka kuti pomwe Sitefano adalewa bza mbogo ya wanthu wa m'banja la Djakobo omwe adayenda ku Edjipito, iye alibe kuphatisa basa mafala ya m'Bzinembo bza cihebereu. Mbogo ya 75 imbagumanika lini m'Bzinembo bza cihebereu bzakusanduliziridwa na Amasoreti. Ciyambo 46:26 cimbat: 'Mbadwe zentse za Djakobo zomwe zidayenda naye ku Edjipito kupambula akazi wa wana wace, zikhalipo 66.' Ndipo vesi 27 limbapitiriza kulewa kuti: 'Wanthu wentse wa pamui pa Djakobo omwe adayenda ku Edjipito akhalipo 70.' Wanthuwa akuwerengedwa mu njira ziwiri zakusiyana; bzikuwoneka kuti mbogo yakuyambayi ikundolewa bza mbadwe za Djakobo zokha, ndipo mbogo yaciwiriya ikulewa bza wanthu wentse omwe adayenda ku Edjipito. Mbogo ya wanthu '70,' imbafotokozedwambo pa Kufuluka 1:5 na pa Bzakutonga 10:22. Bzikuwoneka kuti mbogo yacitatu yomwe Sitefano adayilewayi ikhaphatanidza wanthu winango wakuthumizirika omwe akhacitambo mbali ya banja la Djakoboyo. Winango ambalewa kuti Sitefano adaphatanidza wana wa Zuze, omwe ni Manase na Efraimu, pabodzi na azukulu wa wana wa Zuzeyo. Ndipo wanthuwa ambalewedwa pa Ciyambo 46:20 mu Bibliya la *Septuaginta*. Winango ambakumbuka kuti mbogoyi imbaphatanidzambo akazi wa wana wa Djakobo, omwe ambalewedwa lini pa mbogo yakugumanika pa Ciyambo 46:26. Bzikuwoneka kuti mbogo ya '75' nja wanthu wentse. Ndipo mbogoyi pinango pentse ndiyo ikhagumanika mu Bzinembo bza cihebereu bzmwe bzikhaphatisidwa basa mu nthawe ya Akri-

stau wakuyambirira. Kwa magole mazinji adziwi winango ambalewa kuti mbogo ya '75' ndiyo yomwe ikhagumanika pa Ciyambo 46:27 na pa Kufuluka 1:5 m'Bibliya la *Septuaginta* la ciredwe ca cigirego. Kuthumizira bzi-mwebzi, m'magole ya 1950 mu Nyanza Yakufa mudagumanika bzipande bziwiri bza mpukutu wa Bzinembo bza cihebereu, omwe ukhana cinembo ca Kufuluka 1:5, ndipo pa vesiri pakhagumanikambo mbogo ya '75.' Pinango Sitefano adalewa bza mbogoyi mwakuphatisa basa cibodzi mwa bzinembo bzakalebzi. Napo kuti pana makumbukidwe yakusiyana-siyana pakulewa bza mbogo ya wanthu wa m'banja la Djakobo, mbogo ya Sitefano ni ibodzi mwa njira zakusiyanasiyana zomwe zidaphatisidwa basa pa kulewenga wanthu wa m'banja la Djakobo.

15-21 JUNHO

CUMA CA M'FALA LA MULUNGU | CIYAMBO 48-50

"Wanthu Wacikulire ana Bzinthu Bzizinji Bzmwe Angatipfunzise"

(Ciyambo 48:21, 22) Tenepo Jirayeri adauza Zuze kuti: "Ona, inepano ndikufa, koma Mulungu an'dzapitiriza kukhala namwe ndipo iye an'dzakubwezerani ku dziko la abereki wanu.²² Inepano ndikukupasa pomwe mbali ibodzi ya dziko, kuposa abale wako, mbali yomwe ndidaikunda kwa Amori na mphanga yangu pabodzi na uta bwangu."

it-1 tsa. 1246 ndi. 8 Djakobo

Pomwe Djakobo akhadasala pang'ono kufa, iye adasimba azukulu wace, omwe akhali wana wa Zuze. Ndipo mwakutsogoleredwa na Mulungu iye adaikha patsogolo Efraimu m'mbuto mwa Manase omwe akhali mwana mkulu. Patsogolo pace Djakobo adauza Zuze omwe angadadzata-mbira utaka bwa mwana mkulu kuti: 'Inepano ndikukupasa pomwe mbali ibodzi ya dziko,

kuposa abale wako, mbali yomwe ndidaikunda kwa Amori na mphanga yangu pabodzi na uta bwangu.’ (Ciy 48:1-22; 1Nkha 5:1) Pakuti Djakobo akhadacita kugula mbuto yomwe ikhali pafupi na Sikemu kwa wana wa Amori (Ciy 33:19, 20), mafala yomwe Djakoboyo adauza Zuze, yakulatiza cikhulupiro comwe akhanaco cakuti mbadwe zace zingadadzakunda dziko la Kanani ndipo iye adafotokoza bzimwebzoninga kuti dzikolo likhadakundidwa kale mwakuphatisa basa mphanga yace na uta bwace. (Onani *AMORREU*.) Bzipande bziwiri bza dziko lakukundidwa bzomwe Zuze angadzatambira bzikhaimira mbali zomwe zingadzaperekedwa kuna madzinza mawiri ya Efraimu na Manase.

(Ciyambo 49:1) Patsogolo pace Djakobo adacemera wana wace aciwausa kuti: “Konkhanani kuti ndikuuzeni bzomwe bzin’dzakucitikirani m’ntsiku za kumalizira.

it-2 tsa. 206 ndi. 1

Ntsiku Zakumalizira

Polofesiya ya Djakobo Pomwe Akhadasala Pang’ono Kufa. Pomwe Djakobo adauza wana wace kuti: ‘Konkhanani kuti ndikuuzeni bzomwe bzin’dzakucitikirani m’ntsiku za kumalizira’ ayai mu ‘ntsiku zomwe zikubwera’ (*AT*), iye akhathandauza ntsiku zakutsogolo pomwe mafala yace yangadadzayamba kukwanirisika. (Ciy 49:1) Kwa magole yakupitirira 200 m’mbuyomo, Yahova akhadauza Abram (Abalahamu) omwe ni yavu wace Djakoboyo kuti mbadwe zace zingadadzabonera kwa magole 400. (Ciy 15:13) Nthawe ya kutsogolo yomwe Djakobo adailewa ninga ‘ntsiku zakumalizira’ ingadadzayamba pambuyo pakumala kwa magole 400 yakuboneredwa kwa wana wa Jirayeri. (Kuti muwone bzinango pakulewa bza Ciyambo 49, onani nkhanani zakulewa bza madzina ya wana wa Djakobo.) Ndipo polofesiya ibodzi-bodziyi ingadadzaphatisidwambo basa kutsogolo, kwa ‘Jirayeri wa Mulungu’ omwe ni Jirayeri wa uzimu.—Wag 6:16; War 9:6.

(Ciyambo 50:24, 25) Pakumalizira pace Zuze adauza abale wace kuti: “Inepano ndiku-

fa, koma mwakusaya kupenukira Mulungu an’dzakukumbukirani, ndipo an’dzakucosani m’dziko lino acikuyendesani ku dziko lomwe iye adalumbira kulipereka kwa Abalahamu, kwa Izaki na kwa Djakobo.” ²⁵ Tenepo Zuze adauza wana wa Jirayeri kuti alumbire mwa kuwauza kuti: “Mwakusaya kupenukira Mulungu an’dzakukumbukirani; tenepo lumbirani kwa inepano kuti mun’dzacosafafupa yangu m’dziko lino.”

Kufufudza Cuma Cauzimu

(Ciyambo 49:19) “Pakulewa bza Gade, thimu la akambowa lin’dzamumukira, koma iye an’dzalipweteka katende walene.

(Genesis 49:27) “Benjamini an’dzapitiriza kukhadzula ninga mphumphi. Macibese an’dzadya nyama yomwe waphata, ndipo mauulo an’dzagawa bzinthu bzomwe wapamba ku nkondo.”

it-1 tsa. 289 ndi. 2

Benjamini

Luso lakumenya nkondo la mbadwe za Benjamini lidalewedweratu mu polofesiya ya Djakobo pomwe iye akhadasala pang’ono kufa. Iye adalewa bza mwana wace wakufunidwayu kuti: ‘Benjamini an’dzapitiriza kukhadzula ninga mphumphi. Macibese an’dzadya nyama yomwe waphata, ndipo mauulo an’dzagawa bzinthu bzomwe wapamba ku nkondo.’ (Ciy 49:27) Acikunda wa dzinza la Benjamini akhambadziwika na luso lakudziwa kuphatisa bwino basa skopo na manja yentse mawiri, lamadidi na lamadzere kubodzi, ndipo akhalimbo wanthu omwe ‘akalungamiza cinthu, akhambaphonya lini.’ (Way 20:16; 1Nkha 12:2) Muyeruzi wakucemeredwa Ehude, omwe adapha Mambo wakuipa kwene-kwene Egoloni, akhalimbo wa dzinza la Benjamini. (Way 3:15-21) Ndipo tingalewe kuti yakhali ‘macibese’ ya Umambo bwa Jirayeri pomwe dzinza la Benjamini, napo kuti likhali ‘dzinza ling’ono,’ ndiro lomwe lidacokera mambo

wakuyamba wa mtundu wa Jirayeri, Sauli, mwanwa wa Kisi, omwe adalatiza kukhala mcikunda wa mphanvu pa kulimbana na Afilisteu. (1Sam 9:15-17, 21) Ndipo ku ‘maulo,’ pakulewa bza mtundu wa Jirayeri, dzinza la Benjamini lida-pereka Estere, omwe akhali mkazi wa mambo na Nduna Mordekai, kuti apulumuse Ajirayeri, pomwe iwo akhadatongedwa kuti aphedwe mu Umambo bwa Perisiya.—Est 2:5-7.

22-28 JUNHO

CUMA CA M’FALA LA MULUNGU | KUFULUKA 1-3

“Inepano Nin’dzakhala Bzomwe Ndidzafune Kukhala”

(Kufuluka 3:13) Mozeji adati kwa Mulungu wacadidi: “Tiyeezere kuti ndayenda kwa wana wa Jirayeri, ndiciwauza kuti: ‘Mulungu wa abereki wanu anditumiza kwa imwepo,’ ndipo iwo acindibvunza kuti: ‘Dzina lace mbani?’ Ndin’kawatawira tani?”

(Kufuluka 3:14) Tenepo Mulungu adati kwa Mozeji: “Inepano Ndin’dzakhala Bzomwe Ndidzafune Kukhala.” Ndipo adalewa pomwe kuti: “Bzimwebzi ndibzo bzomwe ukauze Ajirayeri, ‘Inepano Ndin’dzakhala wandituma kwa imwepo.’”

Kufufudza Cuma Cauzimu

(Kufuluka 2:10) Pomwe mwanayo adakula, iye adamutenga aciyenda naye kwa mwana wacikazi wa Farawo, ndipo adakhala mwana wace. Ndipo iye adapasa mwanayo dzina la-kuti Mozeji, acilewa kuti: “Ni thangwe rakuti ndidamunula m’madzi.”

(Kufuluka 3:1) Mozeji adakhala makabusa wa mabira ya mibzala wace Jetro, omwe akhali wantsembe wa ku Midiyani. Pomwe akhausa mabira kumadokero kwa dambo, iye adafika ku Horebe, phiri la Mulungu wacadidi.

29 JUNHO–5 JULHO

CUMA CA M’FALA LA MULUNGU | KUFULUKA 4-5

“Inepano Nin’dzakhala Nawe Ukadzakhala Unkulewalewa”

(Kufuluka 4:10) Ndipo Mozeji adauza Yahova kuti: “Pepani Yahova, nimbakwanisa lini kulewalewa, kuyambira kale, ne pomwe mudalewalewa nande pale, thangwe ndine munthu wacikukumira.”

(Kufuluka 4:13) Koma Mozeji adati: “Ndilekerereni Yahova, ndaphata minyendo, tumizani munthu munango omwe mungafune kutumiza.”

(Kufuluka 4:11, 12) Tenepo Yahova adamuuzaza kuti: “Mbani omwe adapasa munthu mulomo, ayai, mbani omwe ambamucitisa kuti akhale bewewe, nkuthu, kuti akwanise kuwona ayai kukhala zimola? Kodi ndinepano lini Yahovane? ¹² Tenepo, ndoko tsapanopapa, ndipo pakulewalewa ndin’dzakhala nawe, ndicidzakuuza bzomwe udzalewe.”

(Kufuluka 4:14, 15) Tenepo Yahova adakalipa kwene-kwene na Mozeji, acimuza kuti: “Kodi un’ndiiza ciyani pakulewa bza m’bale wako Aroni Mlevi? Ndikudziwa kuti iye ambakwanisa kulewalewa bwino; ndipo iye ali munjira kuti adzagumane nawe. Ndipo iye angakuwona, an’komedwa kwene-kwene mu mtima mwace. ¹⁵ Tenepo lewa-lewa naye, ndipo muuze mafala yomwe an’funika kukalewalewa; nin’dzakhala namwe ndipo nin’dzakupfunzisani bzomwe mun’funika kucita.

Kufufudza Cuma Cauzimu

(Kufuluka 4:24-26) Tenepo pa ulendo bwacebo, pomwe adafika pa mbuto yakugona, Yahova adamugumana ndipo akhamu-nyang’ana kuti amuphe. ²⁵ Pakumalizira, Zipora adatenga mwala wakusongoka acigwata

kakhanda ka kumaso ka mwanace wacimuna, ndipo adacitisa kuti kakhandako kakhuye m'minyendo mwace, aciti: “Ni thangwe rakuti imwepo ndimwe namwali wacimuna wa mulopa kwa ine pano. ²⁶ Tenepo, iye adamusiya kuti ayende. Zipora adalewa kuti: “namwali wacimuna wa mulopa” thangwe ra kugwata kakhanda ka kumasoko.

(Kufuluka 5:2) Tsono Farawo adati: “Kodi Yahovayo ni mbani kuti ndimubvere mwa kubvuma kuti Ajirayeri ayende? Ine ndimbamudziwa lini Yahovayo napang'onopo, ndipo ndin'bvumiza lini kuti Ajirayeri ayende.”

it-2 tsa. 12 ndi. 5

Yahova

‘Kudziwa,’ kumbandothandauza lini kudziwa cinthu cinango ayai kundodziwa munthu munango. Munthu wakusaya nzeru omwe akhacemerredwa Nabali akhamudziwa Davide, napo kuti bzikhali tenepo, iye adabvunza kuti: ‘Kodi mbani Davide?’ Pamwepa iye akhabvunza kuti: ‘Kodi Davideyo ana basa lanyi?’ (1Sam 25:9-11; yezezerani na 2Sam 8:13.) Farawo adacitambo bzibodzi-bodzi pomwe adabvunza Mozeji kuti: ‘Kodi Yahovayo ni mbani kuti ndimubvere mwa kubvuma kuti Ajirayeri ayende? Ine ndimbamudziwa lini Yahovayo napan'gonopo, ndipo ndin'bvumiza lini kuti Ajirayeri ayende.’ (Kuf 5:1, 2) Na mafalaya, bzikuwonekeratu kuti Farawo akhazindikira lini kuti Yahova ni Mulungu wacadidi, ayai akhazindikira lini kuti iye ana udindo bwakumutonga Farawoyo pabodzi na dziko la Edjipito na bzinthu bzace bzentse; ndipo nee akhazindikirambo lini kuti Mulunguyo ana mphanvu zakucita bzomwe akufuna ninga momwe Mozeji na Aroni akhadamuuzira. Koma cadidi n'cakuti, Farawo, Edjipito wentse, pabodzi na Ajirayeri, angadadziwa thandauro cairo la dzinali na munthu omwe iro limbaimira. Ninga momwe Yahova adalatizira kuna Mozeji, bzimwebzi bzingadacitika, pomwe Yahovayo angadakwanirisa cakulinga cace kwa Ajirayeri mwa kuwapulumusa aciwapasa dziko

lomwe iye adalumbira kuti angadadzawapasa. Ndipo angadakwanirisambo mpangano omwe akhadacita na abereki wawo. Mwa njira imweyi ninga momwe Yahova akhadalewera: ‘Imwepo mun'dzadziwadi kuti ine ndine Yahova Mulungu wanu.’—Kuf 6:4-8; onani *TODO-PODEROSO*.

